

Контраадмирал Слободан Рајчевић

ТРАДИЦИЈА И УГЛЕД ВЕЛИКИ КАО МОРЕ

Ратне морнарице свих поморских земаља потврђени су носиоци суверених и колективних система безбедности на мору. И наша РМ, изграђивана на дугој поморској традицији и у историјским искушењима, потврдила се као незаменљив чинилац одbrane и заштите суверених права и интереса на мору и унутрашњим пловним путевима и као снажан покретач развоја поморско привредног сектора друштва.

Захтеви који се постављају пред ратне морнарице света, због повећаног привредног, политичког, а посебно војног значаја мора, постају све сложенији и превазилазе класичне одбрамбене оквире, све више залазећи у борбу против тероризма, пружање помоћи у отклањању последица елементарних, еколошких и других несрећа. То и све чешћи полемички тонови о оправданости постојања и развоја наше ратне морнарице, био је повод за разговор са контраадмиралом Слободаном Рајчевићем.

– У надлежним морнаричким и војним структурима дилеме кад је реч о том питању не постоје – био је категоричан наш саговорник и образложио: – Наша морнарица, реорганизована на темељу својих потенцијала и у складу с потребама и могућностима земље, има место и намену у систему безбедности Србије и Црне Горе. Грешке и преурађени потези у њеном реструктуирању оставиле би несагледиве последице на одбрану територијалног интегритета и заштиту суверених права и интереса Србије и Црне Горе на мору и унутрашњим пловним путевима.

- **Мале ратне морнарице (РМ), посебно у земљама у транзицији, последњих година се суочавају са значајним политичким, ресурсним и оперативним изазовима. Какав је однос према нашој РМ, њеном постојању, трансформацији и развоју?**

- У земљама које реално цене значај мора најчешћи је приступ рационалног и потребама примереног организовања и развоја РМ, а ретко однос апсолутног минимизирања њеног значаја.

У изменењем политичко-безбедносним и ограниченим буџетским условима, поред

Ratna mornarica se poslednjih deset godina nalazi u procesu stalanje transformacije i organizacijsko-formacijske dogradnje. U tom razdoblju obavljena je rationalizacija vida, prvenstveno smanjivanjem ukupne brojne veličine kadra i smanjivanjem broja brodova i plavnih sredstava.

историјски потврђене вредности РМ у систему безбедности и огромног напора уложеног у њен опстанак, често се полемиште о будућем статусу тога вида Војске. Под утицајем ресурсних оптерећења и процена значаја кључних чинилаца, који опредељују место и улогу РМ, у јавности су чести и различити иступи о оправданости даљег постојања и развоја РМ. У стручној јавности, посебно надлежним морнаричким и структурима одлучивања у Војсци, РМ има своје место и активну улогу у систему безбедности, примерено потребама и могућностима земље.

Море за сваку земљу, а посебно за поморску, има велики привредни, политички и безбедносни значај. Због својих географских одлика (просторне распрострањености и кому-

Значај јеосираштевијској положају СЦГ, безбедносни изазови, поморска и Јадранска развојна оријентација, поштенцијално учешће у међународним безбедносним програмима, те оцена стања и оперативне вредности РМ, чиниоци су који обравдавају одређење за одржавање и развој, организацијски и бројчано рационализоване и модернизоване РМ, примерено поштребама и могућностима.

никацијске отворености) и међународнopravног заштићеног принципа, „слободе“ приступа и коришћења морских богатства, море је постало простор најшире међународне сарадње, али и простор политичког потврђивања и сучељавања. Управо та географска својства и међународне поморскоправне предности дају нову димензију безбедносног војног значаја морском простору. Море је постало простор бројних изазова, ризика и претњи од тероризма, као међународног зла, до неограничене пројекције силе као инструмента глобалне политике.

Србија и Црна Гора, као медитеранска и по-дунавска земља, са значајним геостратегијским, али још и сложеним безбедносним положајем, има изражену потребу за развојем савременог интеграционог безбедносног система за заштиту суверених права и интереса на мору и УПП, те примерено могућностима, партиципацију у међународним регионалним безбедносним активностима. При одређењу за носиоца система безбедности на мору и УПП СЦГ, морају се имати у виду решења и искуства других поморских земаља, посебно у региону Медитерана, те бројност и сложеност спровођења међународно прихваћених обавеза наше државне заједнице из области безбедности пловидбе, те посебности наших услова, потреба и могућности.

Ратне морнарице свих поморских земаља потврђени су носиоци суверених и колективних система безбедности на мору. И наша РМ, изграђивана на дугој поморској традицији и у историјским искушењима, потврдила се као

Новојројектована РМ имаће организационе облике усклађене са савременим свејашким доспјетијућима. Они се неће застивати на масовностима и бројностима, већ на квалификованију наоружања и војне опреме, професионалностима и обученостима кадара.

незаменљив чинилац одбране и заштите суверених права и интереса на мору и УПП и снажан покретач развоја поморско-привредног сектора друштва.

● **Чињеница је да због дугогодишњег недовољног финансирања програма техничког одржавања, опремања и развоја, РМ крајњим напрезањем људских и материјалних потенцијала одржава борбене могућности и оперативну способност својих снага. Докле се још може тако?**

Када су у штању свејашка крећања и страна искуства, посљедњих деценија сведоци смо убрзаној развоју РМ у већем делу свејаша, на шта је првенствено утицао техничко-технолошки чинилац, повећани значај мора, због његове географске расположивости и могућностима које пружа на економском, политичком и војном плану. Заоставајање на том плану осавијило би далекосежне посљедице како на нашу РМ шако и на целокупни обрамбени систем СЦГ.

● Актуелно стање РМ одликују, на једној страни, очуван значајан технолошки и оперативно перспективан борбени и инфраструктурни потенцијал и високо обучен и реформски оријентисан кадар, а на другој страни многи проблеми проистекли из структурне и

организацијске расцепканости вида, оптерећујући вишак бродова и других средстава ратне технике, пре свега недовољна материјално-финансијска подршка. Недовољно финансирање најдиректније се неповољно одражава на могућности морнаричко-техничке подршке, техничке и функционалне исправности основних носилаца борбене моћи и технолошко заостајање за савременим морнарицама.

● **Обелодањен је и Пројекат реорганизације Ратне морнарице. Шта Вас је руководило у његовој изради и какав то он, сподобно речено, нуди „нови модел“ РМ?**

● Измењени политичко-безбедносни и техничко-технолошки услови, очекивана доктринарна одређења развоја и употребе ВСЦГ, те ограничени материјални услови, пред РМ су као приоритетан поставили задатак избора оптималног модела организације и убрзаног извођења процеса реорганизације. Стога је, као резултат вишегодишњег рада најдоговорнијих људи из РМ, израђен Пројекат реорганизације вида, са јасном визијом развоја РМ до 2010. године.

При изради организационог модела РМ уважена су решења Уставне повеље државне заједнице СЦГ, процене геостратегијског и безбедносног положаја СЦГ, економске могућности земље, безбедносни изазови, ризици и претње, достигнути ниво реорганизације, стање и проблеми функционисања РМ, инострана одређења и искуства и могућности учешћа у међународним безбедносно-интеграционим активностима. Поред наведених чинилаца, у виду су били и одређени ставови и дилеме у јавности о значају РМ, што је додатно усложило израду и образложење предлога модела.

Сагледавајући сталне и променљиве чиниоце, који утичу на место и улогу РМ у систему

Целимо да би РМ, уз поштебну подршку у модернизацији садашњих и минималну постапну набавку нових СРТ, била значајан носилац безбедносног система СЦГ и уважен учесник међународних безбедносних програма. Морнарички поштенцијал који она може понудити нема ниједна земља на источној обали Јадрана (ракетне фрегате, ловци мина, бродови логистичке подршке и др.).

безбедности СЦГ, посебно смо имали у виду да је процес реорганизације РМ потребно убрзати на основама већ достигнутог нивоа реорганизације, са редукованим и организацијски рационализованим техничко-технолошко перспективним потенцијалом РМ. И да се у одређењу места и улоге у процесу трансформације система одбране СЦГ, Ратна морнарица разматра као основни – искључиви носилац одбрамбених задатака и поуздана заштитник интереса наше државне заједнице на мору и УПП.

Постављени циљеви и очекивано време за реорганизацију су радикални и за успех подразумевају сву подршку кад је реч о уважавању значаја, места и улоге РМ, а исто тако и у економско-социјалној области.

Ратна морнарица би тако прешла на видовски облик организовања и преименовала би се у Морнарицу. Објединило би се командовање свим видовским снагама, знатно би се смањи-

